Openbaar Zaaknummer: Z/23/129638

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Onderzoek naar een gedragen visie op wind- en zonne-energie in Wijchen

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:
1. In te stemmen met een onderzoek om tot een gedragen visie te komen op wind- en zonenergie in Wijchen
2. In te stemmen om op basis van die gedragen visie te bepalen
   a. in welke gebieden en onder welke voorwaarden zon- en/of windenergie mogelijk ontwikkeld kan worden
   b. wat de mogelijke bijdrage van Wijchen kan zijn aan een RES 2.0
3. In te stemmen dat de uitgewerkte beslispunten 1, 2a en 2b ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Aanleiding
Op 22 april 2021 is door de gemeenteraad van Wijchen de regionale energiestrategie (RES 1.0) vastgesteld. In de RES is afgesproken om als regio 1,62 TWh duurzame energie op te wekken in 2030. De verhouding tussen zonne-energie (89%) en windenergie (11%) was in de RES echter zeer scheef, wat mede tot energie instabiliteit leidt. Zodoende is ook de afspraak gemaakt om bij de doorontwikkeling van de RES 1.0 naar RES2.0 de verhouding tussen zonne- en windenergie te verbeteren, door binnen de regio te zoeken naar nieuwe gebieden voor windenergie. Dit is gebeurd door een planMER onderzoek uit te voeren dat in mei van dit jaar is afgerond en begin november door de commissie MER positief is beoordeeld. Door omstandigheden zijn de stukken van de planMER die in juli in het college zijn besproken niet doorgezet naar de raad ter informatie. Deze zijn alsnog in de bijlagen bij deze nota toegevoegd.

In het planMER zijn geschikte, geschikt te maken en ongeschikte gebieden voor zowel zonne- als windenergie onderzocht binnen de regio. Uit dit onderzoek blijkt dat in 8 van de 16 gemeenten mogelijkheden liggen voor windprojecten, waaronder in de gemeente Wijchen. Al de 8 gemeenten is gevraagd om te bepalen of de PlanMER tot nieuwe inzichten leidt bij het vaststellen van RES2.0. Alle 8 gemeenten hebben zich daaraan gecommitteerd. In de overige 8 gebieden zijn geen nieuwe inzichten gekomen uit de planMER. Voorgesteld wordt om binnen onze gemeente in het komende half jaar nader onderzoek te doen naar mogelijke gebieden voor de ontwikkeling van windenergie en de locaties waar eventueel zonnevelden mogelijk zijn. En in een visie op wind- en zonne-energie keuzes te maken ten aanzien van deze gebieden, die ingebracht worden in een RES 2.0. Daarmee houdt Wijchen de regie zelf in handen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
22 april 2021	Z/21/047504 Vaststellen definitief bod Regionale Energiestrategie 1.0 Arnhem Nijmegen

18 oktober 2022	Z/22/092047 Concept Notitie Reikwijdte en Detail van planMER ter voorbereiding van RES 2.0
20 december 2022	Z/22/092045 Concept NRD planMER voor RES 2.0
11 juli 2023	Z/23/129638 kennisneming planMER RES GMR Arnhem Nijmegen

Gewenst resultaat
Op basis van het onderzoek te komen tot een gedragen visie op in welke gebieden en onder welke voorwaarden zon- en/of windenergie mogelijk ontwikkeld kan worden in het kader van onze bijdrage aan een RES 2.0.

Argumenten
1.1. Met een onderzoek en visie krijgen we voor onze gemeente een goed en actueel inzicht in de ruimtelijke en maatschappelijke (on)mogelijkheden voor zon- en windprojecten. De visie die hieruit volgt schept duidelijkheid naar alle betrokkenen, waaronder onze inwoners.
1.2. We bepalen met de visie zelf welke gebieden en projecten in de toekomst voor wind- en/of zonne-energie worden ingezet. We behouden daarmee de regie op planontwikkeling en realisatie.
1.3. Door het samen met de maatschappelijke partners en inwoners te doen ontstaat sturing en meer draagvlak in de energietransitie.
1.4. Gemeente Wijchen krijgt meer sturing op het bereiken van de doelen uit het Klimaatakkoord, de nog vast te stellen Lokale Energie Strategie en levert tevens een bijdrage aan een RES 2.0.
1.5. We volgen daarmee de gekozen richting in het Strategisch Kompas. Hierin staat: 'De RES1.0 is vastgesteld. Hiermee is door Wijchen en de regio een bod gedaan aan het Rijk voor zoekgebieden voor meer duurzame zonne- en windenergie. We gaan nu verder met de uitwerking van RES1.0 door een planMER op te stellen en deze te vertalen naar een programma RES2.0. Hier worden ook inwoners en partners bij betrokken.' 'Windenergie levert een belangrijke bijdrage aan de lokale energiestrategie. Een eerste stap wordt gemaakt met de 3 windmolens in Bijsterhuizen, goed voor 10,5 MW opgesteld vermogen. Natuurlijk zijn er nog meer windmolens nodig om onze doelen te halen, maar dat doen we alleen daar waar het kan'.

Tegenargumenten en risico's
2.1 In RES 1.0 heeft Wijchen al een evenwichtig bod gedaan met 3 windmolens bij Bijsterhuizen en 30 hectare zonnepark. In theorie is dat voldoende. Keerzijde hiervan is dat er niks wordt gedaan met de bevindingen van de planMER, aan de scheve verhouding van zon- en windenergie in de totale RES en de instabiliteit op het elektriciteitsnet.
2.2 De provincie moet nog een besluit nemen op het inpassingsverzoek van Windunie voor hun windplan A50. Mocht GS dit verzoek honoreren dan kan het plan worden ingepast en wordt er een forse bijdrage geleverd aan de energietransitie. Echter, dit gebeurt dan zonder een nadere brede lokale afweging zoals wordt voorgesteld en met weinig draagvlak.
2.3 Deze RES2.0 loopt tot 2030 en moet leiden tot 55% CO2 vrije energie opwek conform huidige landelijke beleid. Daarna worden naar verwachting nieuwe doelen gesteld om in 2050 tot volledige CO2 vrije energie opwek te komen.

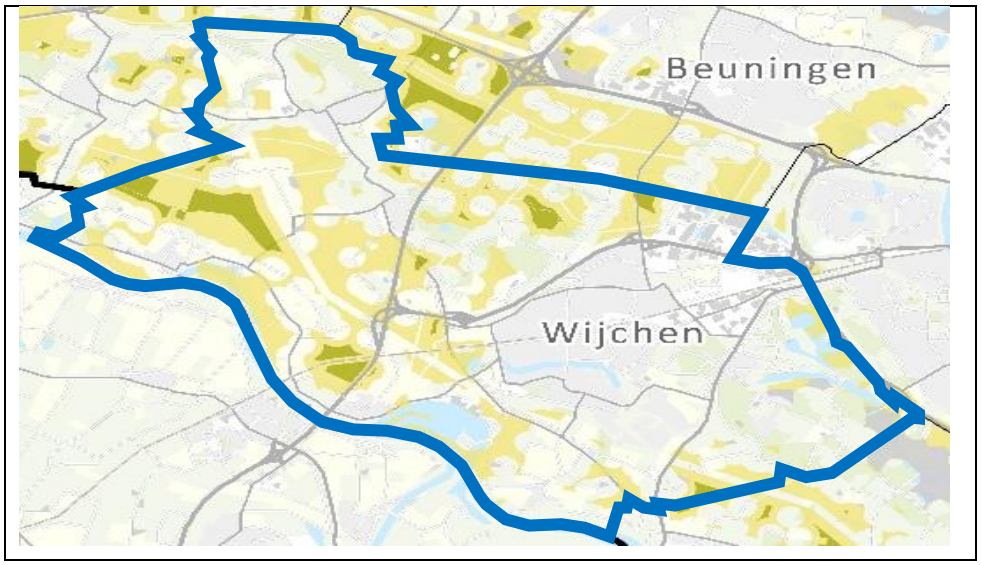
Toelichting

Zoals al eerder is gezegd, gaat het om de doorontwikkeling van RES 1.0 naar een RES 2.0 met behulp van de uitkomsten van het planMER. We stellen voor om het planMER in de komende maanden – via een participatief proces met bewoners, maatschappelijke partners en raad – aan te vullen met criteria die voor onszelf en voor de inwoners van Wijchen belangrijk zijn. Hierbij gebruiken we ook de bevindingen uit de evaluatie van de gedragscode windenergie die momenteel loopt en in februari bouwstenen aanlevert voor deze participatie. Mogelijke andere criteria zijn bijvoorbeeld:

- De mogelijkheden om het potentiële wind of zongebied met minimaal 50% lokaal eigendom te realiseren;
- De nabijheid en koppeling aan bestaande infrastructuur zoals (snel)wegen;
- Afstand tot bewoonde omgeving. Hierbij kijken we ook naar de nieuwe landelijke afstandsnorm van 2 x tiphoogte van de windmolens uit het ontwerp-besluit windturbines leefomgeving die naast de bestaande geluidsnormen komt;
- Gewenste ruimtelijke ontwikkelingen (natuur, bouwen, industrie, waardevolle gebieden, recreatie enz);
- Meekoppelkansen en -functies in of om het geïdentificeerde gebied (bv grote energie vragers);
- De mogelijkheden voor aansluiting op het elektriciteitsnet en mogelijkheden voor cablepooling.

We gaan een onafhankelijk adviesbureau opdracht geven om ons hierin te assisteren.

In onderstaande kaart (1) zijn de gebieden weergegeven die binnen onze gemeente geschikt (donkergroen) of geschikt te maken (lichtgroen) zijn voor de ontwikkeling van windenergie. Ook voor zon is een vergelijkbare kaart (2) gemaakt.

Kaart 1: geschikte en geschikt te maken gebieden voor de ontwikkeling van ***windenergie*** *in de gemeente Wijchen*

*Kaart 2: geschikte en geschikt te maken gebieden voor de ontwikkeling van **zonne-energie** in de gemeente Wijchen*

Er zijn in Wijchen dus gebieden en mogelijkheden om de verhouding tussen zonne- en windenergie te verbeteren in de doorontwikkeling naar een RES 2.0. Net als in de andere 7 gemeenten nemen we deze gebieden onder de loep en bepalen we zelf of en zo ja welke gebieden uiteindelijk de voorkeur hebben. Dit wordt in regioverband besproken en afgewogen in relatie tot een RES 2.0.
Dat is het regionaal verband. Daarnaast hebben we als Wijchen de ambitie en de afspraak om in 2050 energieneutraal te zijn. Het planMER en het afweegtraject wat voorgesteld wordt biedt ons als gemeente een goede basis voor nadere beschouwing en besluitvorming, voor de korte en lange termijn.

Voor zon op land biedt het planMER handvatten om de bestaande zonnevisie te actualiseren. Het planMER biedt ook daarvoor een goede milieukundige basis.
Ook is het nodig na te denken of en waar eventueel extra zon kan. In een Zonnebrief van minister Jetten (6 juli 2023), die ook door de provincie wordt omarmd, is een voorkeursvolgorde voor zon op land neergelegd die naast de planMER locaties gelegd moet worden. In de afweging voor hernieuwbare opwek met zon-PV wordt daarbij door initiatiefnemers samen met bevoegd gezag in volgorde gezocht naar, hernieuwbare opwek met zon-PV op:
1. daken en gevels;
2. terreinen en objecten binnen bebouwd gebied;
3. terreinen en objecten in het landelijk gebied (m.u.v. landbouw- en natuurgronden);
4. landbouw- en natuurgronden.

Pas als trede 1, 2 en 3 onvoldoende mogelijkheden bieden komen locaties op trede 4 in beeld. Daarmee ontzien we landbouw en natuur (trede 4). Niet alle potentie in treden 1-3 kan worden benut wegens financiële of technische beperkingen. Daarom worden er uitzonderingen gemaakt voor innovatieve gamechangers zoals de ontwikkeling van zonPV op water en innovaties op het gebied van slimme functiecombinaties. Te denken valt aan agri-PV, waarbij zon-PV boven de teelt van zacht fruit wordt geplaatst, of verticale zonnepanelen (met opwek aan beide kanten) als hekwerk rond een wei. Zon-PV kan daarbij dienen als verdienmodel voor boeren of lokale energiegemeenschappen.

Duiding provinciaal coalitieakkoord ten aanzien van afspraken uit RES 1.0
Op 20 november j.l. heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen gedeputeerde Ans Mol en een afvaardiging van de GMR om de duiding van het provinciale coalitieakkoord voor de RES Arnhem-Nijmegen te bespreken. Deze duiding was nodig om te bepalen op welke manier het gewijzigde provinciale beleid effect heeft op de doorontwikkeling van de RES 1.0 naar een RES 2.0.

Uit het gesprek kwam naar voren dat de afspraak uit de RES 1.0, om de 1,62 TWh duurzame opwek te realiseren binnen het RES-gebied Arnhem-Nijmegen, staat en dit bod wordt niet verhoogd. De 16 gemeenten worden door de provincie gehouden aan het realiseren van deze doelstelling. Daarbij kan er geschoven worden in het aandeel zon en wind in de realisatie van het RES bod. Als de gemeenten er onderling maar uitkomen om het bod te halen. Wijchen houdt zich daarbij primair aan de kwantitatieve inzet RES 1.0.

Vervolgens is afgesproken dat de regio zich vooral moet richten op wat wel kan. Door netcongestie zal mogelijk niet alles direct aangesloten kunnen worden. Voorbereidingen gaan gewoon door, maar wel met toekomstgerichte oplossingen. Dus geen duurzame opwek midden in het weiland, zonder infra (eigendom gerelateerd), maar wel bijvoorbeeld dichtbij (een) grote energievrager(s) (doel-/vraag gerelateerd).
Nieuwe plannen moeten bekeken worden in het licht van de netcongestie. De provincie werkt aan inzicht in het energiesysteem en verwacht in het 2e kwartaal 2024 meer duidelijkheid te bieden.

Inwonersparticipatie en communicatie
Communicatie en participatie spelen een cruciale rol in de totstandkoming van de visie en worden opgenomen in de uitvraag aan de adviesbureaus:
1. Voor het uitwerken van de visie wordt een participatie- en communicatietraject ingericht waarbij inwoners, bedrijven en instellingen de gelegenheid krijgen hun input te geven; hierbij wordt stap 2 van de participatieladder (luisteren) aangehouden.
2. Over de verzamelde input van inwoners, bedrijven en instellingen en verwerking hiervan wordt aan de gemeenteraad bij het vaststellen van de visie gerapporteerd en besproken.

Juridische aspecten
Niet van toepassing.

Vervolg
In de komende weken gaan we een uitvraag opstellen en een drietal adviesbureaus vragen om een offerte met visie en plan van aanpak uit te brengen. In deze uitvraag vragen we om de volgende elementen en stappen in het plan van aanpak op te nemen:

Wat?	Met wie?	Wanneer?
1. Het identificeren van gebieden die volgens de planMER in aanmerking komen.	-Ambtelijk (integraal) -College	Febr 2024
2. Samen met bewoners of bewonersgroepen en stakeholders binnen Wijchen criteria op te stellen, waarop de verschillende gebieden kunnen worden beoordeeld. Met gebruikmaking van bevindingen van de evaluatie gedragscode windenergie.	-Ambtelijk ism ECL, alle leefbaarheids-groepen (lbg's), bekende inwonersgroepen, bedrijvenverenigingen, diverse stakeholders	Mrt 2024

3. Het opleveren van een multi-criteria analyse waarin de verschillende kansrijke gebieden zijn beoordeeld op de gedefinieerde criteria.	-Ambtelijk -College	Apr 2024
4. Het rapporteren en bespreken van de uitkomsten met presentatie aan de Wijchense gemeenteraad en input raad.	-Ambtelijk -College -Raad	Mei/Juni 2024
5. Op basis van de onderzoeksuitkomsten maken we de keuze over mogelijke gebieden voor windenergie en zonnevelden binnen onze gemeente.	-Ambtelijk -College -Raad	Juni/juli 2024
6. Op basis van het bovenstaande onze bijdrage bepalen voor toekomstige RES'en	-College	Vóór of na de zomer 2024

Financiële gevolgen
Voor het opstellen van een visie op wind- en zonne-energie worden de kosten vooralsnog geschat op €50.000. Deze kosten komen ten laste van de CDOKE-gelden.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
De teams energietransitie, communicatie, financiën en juridisch advies adviseren:
1. In te stemmen met een onderzoek om tot een gedragen visie te komen op wind- en zonenergie in Wijchen
2. In te stemmen om op basis van die gedragen visie te bepalen
   a. in welke gebieden en onder welke voorwaarden zon- en/of windenergie mogelijk ontwikkeld kan worden
   b. wat de mogelijke bijdrage van Wijchen kan zijn aan een RES 2.0
3. In te stemmen dat de uitgewerkte beslispunten 1, 2a en 2b ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Bijlage:
Raadsinformatienota planMER RES GMR Arnhem Nijmegen
Bijlage 1: Kennisgeving Resultaten planMER
Bijlage 2: Q&A planMER
Bijlage 3: Samenvatting planMER
Bijlage 4: PlanMER RES GMR Arnhem Nijmegen incl bijlagen